

“Tento projekt bol realizovaný s finančnou pomocou Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) prostredníctvom Operačného programu Základná infraštruktúra, ktorého riadiacim orgánom je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky”

Územný plán obce KALNIŠTE

Prieskumy a rozbory

Architektonický ateliér MV, Hrnčiarska 1604/11, 091 01 Stropkov
November 2007

Názov dokumentácie: **Územný plán obce KALNIŠTE (ÚPN-O)**
(okres Svidník)
Prieskumy a rozbor

Obstarávateľ: Obec KALNIŠTE
Obecný úrad, Kalnište 30
087 01 Giraltovce
František Cauner, starosta obce

Spracovateľ: Architektonický ateliér MV
Hrnčiarska 1604/11, 091 01 Stropkov
Ing. arch. Marko VATEHA
autorizovaný architekt – 0638 AA

Dátum vypracovania: November 2007

Riešitelia: **Ing. arch. Miroslav LAKATA, ml.**

Vodovod, kanalizácia Ing. Marián PEKAROVIČ

Energetika Ing. Peter ŽARNOVSKÝ

Plyn Jozef HVIZDA

Doprava Ing. Ladislav BAČENKO

Grafické spracovanie Ing. Daniel KAROL

Zodpovedný projektant: **Ing. arch. Marko Vateha**
číslo osvedčenia 0638 AA

Odborne spôsobilou osobou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacích dokumentácii obcí a regiónov podľa § 2a zákona číslo 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov je **Ing. arch. Miroslav LAKATA, st.** s registračným číslom preukazu 117 vydaného Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky dňa 19.4.2002.

SÚHRNNÝ OBSAH DOKUMENTÁCIE :

A. Textová časť

B. Výkresová časť

1. širšie územné vzťahy a väzby	m 1:50 000
2. katastrálne územie obce	m 1:10 000
3. komplexný urbanistický rozbor	m 1: 2 000
4. rozbor technickej infraštruktúry doprava a vodné hospodárstvo	m 1: 2 000
5. rozbor technickej infraštruktúry energetika	m 1: 2 000
6. krajinno – ekologický plán	m 1:10 000
7. problémový výkres	m 1: 2 000

Dokumentácia územného plánu obce Kalnište je vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie.

OBSAH TEXTOVEJ ČASTI :

1. ÚVOD

- 1.1. Základné údaje**
- 1.2. Vymedzenie riešeného a záujmového územia**
- 1.3. Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií**
- 1.4. Zhodnotenie priestorových priemetov odvetvových koncepcií, stratégia známych zámerov na rozvoj územia**

2. PRIESKUMY A ROZBORY

- 2.1. Prieskumy a rozboru priestorového usporiadania a funkčného využívania územia**
  - 2.1.1. širšie vzťahy
  - 2.1.2. rozbor urbanistickej štruktúry obce
- 2.2. Prieskumy a rozboru prírodných podmienok**
- 2.3. Prieskumy a rozboru demografického potenciálu a bytového fondu**
  - 2.3.1. demografia
  - 2.3.2. ekonomická aktivita obyvateľstva
  - 2.3.3. bytový fond
- 2.4. Prieskumy a rozboru sociálnej infraštruktúry**
  - 2.4.1. sociálna infraštruktúra
  - 2.4.2. obchod a služby
  - 2.4.3. ostatná vybavenosť
- 2.5. Prieskumy a rozboru kultúrnych a historických hodnôt**
- 2.6. Prieskumy a rozboru hospodárskej základne**
  - 2.6.1. ťažba nerastných surovín
  - 2.6.2. poľnohospodárstvo
  - 2.6.3. lesné hospodárstvo
  - 2.6.4. priemyselná a remeselná výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo
  - 2.6.4. cestovný ruch
- 2.7. Prieskumy a rozboru rekreácie a cestovného ruchu**
- 2.8. Prieskumy a rozboru verejného dopravného vybavenia**
- 2.9. Prieskumy a rozboru technického vybavenia**
  - 2.9.1. vodné hospodárstvo
  - 2.9.2. zásobovanie energiami
  - 2.9.3. napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete
- 2.13. Prieskumy a rozboru stavu životného prostredia a ochrany prírody**

a krajiny

2.13.1 rozbor súčasného stavu zložiek životného prostredia

2.13.2 rozbor faktorov negatívne ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia

2.13.3 rozbor faktorov pozitívne ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia

2.13.4 Odpady

2.13.5 Ochranné pásma

2.13.6 Ochrana prírody a krajiny

2.14. Prieskumy a rozborov záujmov obrany štátu

2.15. Krajinno – ekologický plán

3. ZÁVERY

3.1. Súhrnné zhodnotenie prieskumov a rozborov

3.2. Identifikácia problémov na riešenie

1. ÚVOD

1.1. Základné údaje

Dôvodom pre vypracovanie územného plánu je absencia územnoplánovacej dokumentácie podľa platnej legislatívy a jej aktuálna potreba s ohľadom na dlhodobé usmerňovanie územného rozvoja obce, stavebnej činnosti v nej, regulácie funkčného využitia zastavaného a katastrálneho územia obce, koordinácie záujmov a činností v území a návrh základnej koncepcie rozvoja obytných plôch, plôch vybavenosti, výroby a služieb a koncepcie dobudovania technickej vybavenosti obce.

Vypracovanie územného plánu obce Kalnište zabezpečuje, podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnoplánovacej dokumentácii a stavebnom poriadku (stavebný zákon) a podľa zákona NR SR č. 360/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, Obec KALNIŠTE.

Na vyhľadanie zhotoviteľa návrhu nového územného plánu vypísala obec Kalnište v roku 2006 podľa zákona NR SR č. 263/1999 Z.z. o verejnom obstarávaní tovarov a služieb verejnú súťaž. Súťaž bola uzavretá a vyhodnotená v tom istom roku. Na základe vyhodnotenia súťažných ponúk bola ako zhotoviteľ nového územného plánu obce Kalnište vybraná Architektonickou kanceláriou MV, Ing. arch. Marko VATEHA, so sídlom v Stropkove.

Územný plán obce Kalnište má byť spracovaný ako nová územnoplánovacia dokumentácia, ktorá bude vychádzať zo zhodnotenia súčasného stavu obce, vyhodnotenia aktuálnych a dlhodobějších potrieb jej ďalšieho územného rozvoja, zo zhodnotenia jej rozvojových, územných a priestorových možností. Územným plánom by sa mala založiť dlhodobější koncepcia urbanistického rozvoja obce, postavená na reálnych možnostiach a obmedzeniach rozvoja a usmerňovaná dlhodobějšími cieľmi tvorby jej vyváženej priestorovej štruktúry. Zároveň by nová územnoplánovacia dokumentácia mala mať formu právne záväzného dokumentu – regulačného plánu, ktorý by bol podľa možností liberálnym, pritom však v taxatívne vymedzených oblastiach záväzným nástrojom regulácie územného a stavebného rozvoja obce, opierajúcim sa o autoritu zákonov. Územný plán by definoval hlavné princípy urbanistickej koncepcie a priestorovej kompozície, určoval všeobecné podmienky a osobitné obmedzenia výstavby, ozdravenia, zhodnotenia a racionálneho využívania územia obce v záujme jej trvalo udržateľného dlhodobého rozvoja. Tiež by stanovoval regulatívy, vzťahujúce sa k celoobecným záujmom a k verejným priestorom a funkciám, vymedzoval (ale aj obmedzoval a limitoval) možnosti využitia územia a určoval prípustný spôsob jeho zastavania, resp. primeranej intenzity jeho využívania. Orientačne by vymedzoval plochy rezerv dlhodobějších koncepčných rozvojových zámerov a určoval aj podmienky pre využitie územia a pre výstavbu v priestoroch špecificky limitovaných či obmedzovaných (ochranné pásma, prírodné a krajinné prvky, ekosystém a pod.). Takto vypracovaný územný plán by mal byť komplexným a otvoreným návrhovým, koordinačným a regulačným systémom riešenia územných a priestorových vzťahov, definovania zásad prípustného územného využívania a výstavby v katastrálnom území obce a v jej súvislo zastavanom území, vrátane novonavrhnutých plôch jej územného rozvoja.

Územný plán má mať charakter ponuky širšej škály možností územného rozvoja obce a umiestnenia nových funkcií a investícií na území obce. Má byť podkladom pre

praktickú stavebnú a ostatnú rozvojovú činnosť a zároveň podnecovať, usmerňovať, koordinovať a regulovať obecné a občianske (ekonomické i spoločenské) aktivity a iniciatívy.

Spracovanie územného plánu obce vychádza z ustanovení stavebného zákona, v novelizovanom znení a z vyhlášky 55/2001 Z.z. Ministerstva životného prostredia SR, ktorým stanovujú podrobnosti obsahu a úpravy územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacích dokumentácií.

Dokumentácia územného plánu obce sa postupne vypracúva v týchto ucelených pracovných fázach:

- Prípravné práce, prieskumy a rozbor
- Zadanie územného plánu
- Koncept územného plánu
- Návrh územného plánu

Prieskumy a rozbor sú zamerané na podrobné zmapovanie existujúceho urbanisticko–architektonického stavu obce. Technického stavu objektov i stavu celej technickej infraštruktúry obce Kalnište. Na základe dôkladných prieskumov sú urobené metódou analýzy a syntézy zase vyhodnocujúce rozbor súčasného stavu preskúmaných stavebnotechnických daností v obci. Ide hlavne o funkčnoprevádzkové využívanie obecného potenciálu, jeho priestorového usporiadania, problematiky technickej infraštruktúry (cestnej, vodovodnej a kanalizačnej siete, plynofikácie a elektrifikácie) v obci, stavu životného prostredia a pod.

Pri spracovaní prieskumov a rozborov obce boli rešpektované záväzné časti nadradenej územnoplánovacej dokumentácie Územného plánu veľkého územného celku (ÚPN-VÚC) Prešovský kraj, ktorý vypracovala projektová kancelária APS, s.r.o. Prešov – hlavný riešiteľ Ing. arch. Stanislav Komár a ktorý bol schválený uznesením Vlády SR č. 268 zo 7. apríla 1998. Záväzné časti riešenia (regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia) boli vyhlásené Všeobecne platným záväzným nariadením PSK č. 4/2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č. 216/1998 Z.z. a č. 679/2002 Z.z.

Ďalšou nadradenou dokumentáciou z kategórie územnoplánovacích podkladov je Regionálny územný systém ekologickej stability (R-ÚSES) okresu Bardejov, ktorý v roku 1995 vypracovala SAŽP Banská Bystrica, pobočka Prešov.

Pre vypracovanie územného plánu obce Kalnište boli z Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, Geodetického a kartografického ústavu - mapová služba Bratislava, získané nasledovné mapové podklady:

- základná mapa SR (ZM 10) v m 1: 10 000
- základná mapa SR (ZM 50) v m 1: 50 000

Obstarávateľ poskytol zhotoviteľovi digitalizovaný mapový podklad katastrálneho územia obce v m 1: 2 000, pre riešenie zastavaného územia obce.

Ďalšie použité podklady:

- Výsledky sčítania ľudu, domov a bytov k 31. 3. 1991 a k 26. 5. 2001 (materiály

- Štatistického úradu SR)
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kalnište, Prešovské združenie regionálneho rozvoja, Kalnište 2005
  - Súpis pamiatok na Slovensku (SÚPSOP Bratislava, 1967)
  - Podklady jednotlivých správcov technickej infraštruktúry, dotknutých štátnych a súkromných organizácií
  - Zásady a pravidlá územného plánovania (VÚVA Brno, Urbion Bratislava 1983)
  - Vlastivedný slovník obcí na Slovensku (Veda, SAV Bratislava 1977)
  - Metodické usmernenie obstarania a spracovania územného plánu obce (MŽP SR Bratislava, 2001)

Časť údajov, najmä o výskyte, funkciách a kapacitách zariadení základnej občianskej vybavenosti a o aktuálnom stave obyvateľstva a bytového fondu poskytol spracovateľovi ÚPD Obecny úrad v Kalništi.

1.2. Vymedzenie riešeného a záujmového územia

Kalnište je vidieckym sídlom poľnohospodárskeho charakteru, s prevažujúcou obytnou funkciou. Patrí do okresu Svidník a rozprestiera sa v Nízkych Beskydách, v doline rieky Topľa, na juhovýchodnom výbežku Ondavskej vrchoviny s výškovým členením od 180 m n.m. do 380 m n.m.

Ako územie, určené pre riešenie v územnom pláne, sa stanovuje celé územie správnej jednotky - katastrálne územie obce Kalnište, zahŕňajúce aj samotnú obec v hraniciach súvislo zastavaného územia. Rozloha katastrálneho územia je 867 ha s prevládajúcou rozlohou lesov. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 420 ha (orná pôda 179 ha, trvalo trávnaté porasty 215 ha, záhrady a sady 26 ha), lesnej pôdy 367 ha, vodnej plochy 29 ha, zastavanej plochy 28 ha a neplodnej plochy – ostatná 22 ha. Kataster obce susedí s katastrami obcí Brezov, Kuková, Lascov, Lužany pri Topli, Lúčka, Marhaň, Vyšný Kručov a mestom Giraltovce. Celkové katastrálne územie je v územnom pláne riešené v mierke 1:10 000 v podrobnostiach krajinej a sídelnej štruktúry. Zastavané územie je riešené v mierke 1: 2 000.

1.3. Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií

Záväzné časti riešenia (regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia) ÚPN VÚC *Prešovského kraja*, boli vyhlásené Všeobecne platným záväzným nariadením PSK č. 4/2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č. 216/1998 Z.z. a č. 679/2002 Z.z., rešpektované pri spracovaní územného plánu obce sú:

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a životného prostredia

- 1.1 v oblasti rozvoja nadregionálnych súvislostí a dobudovania multimodálnych koridorov,
  - 1.1.2 vytvorením severojužného koridoru Poľská republika (PR) – Plaveč / Vyšný Komárnik / – Prešov – Košice – Maďarská republika (MR),
prešovsko-svidnícku rozvojovú os: Prešov – Giraltovce - Svidník – hranica s Poľskou republikou,
- 1.2 v oblasti nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, rozvoj osídlenia a sídelnej štruktúry
  - 1.2.1 podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry,
    - 1.2.1.3 podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa:

1.2.1.2.2 prešovsko-svidnícku rozvojovú os: Prešov – Giraltovce - Svidník – hranica s Poľskou republikou,

- 1.3 ťažiská osídlenia v oblasti regionálnych súvislostí usporiadania osídlenia**
  - 1.3.8 podporovať rozvoj sídelných centier, ktoré tvoria základné terciárne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako pre priliehajúce zázemie, tak pre príslušný regionálny celok, a to hierarchickým systémom pozostávajúcim z týchto skupín centier:
    - 1.3.8.1 centier piatej skupiny: Giraltovce, Hanušovce n. Topľou, Podolíneec, Spišská St. Ves, Veľký Šariš,
- 1.5 podporovať rozvoj priestorov - mikroregiónov mimo ťažísk osídlenia, charakterizovaných ekonomickou a demografickou depresiou a tento princíp aplikovať aj pri tvorbe subregiónov,**
- 1.6 vytvárať priestorové podmienky pre vedenie rozhodujúcich sietí technickej infraštruktúry a rezervovať plochy pre stavby environmentálnej infraštruktúry regionálneho a nadregionálneho významu,**
- 1.7 rešpektovať podmienky vyplývajúce zo záujmov obrany štátu v okresoch Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou,**
- 1.8 rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesy ako obmedzujúci faktor urbanistického rozvoja územia,**
- 1.9 v územnoplánovacích dokumentáciách a územnoplánovacích podkladoch obcí na území národných parkov, v ich ochranných pásmach, chránených krajinných oblastiach a v územiach patriacich do sústavy NATURA 2000, posudzovať všetky novonavrhované zóny, väčšie stavebné komplexy a ďalšie činnosti, v zmysle platnej legislatívy o posudzovaní vplyvov na životné prostredie,**
- 1.13 v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva rezervovať plochy pre zariadenia na ukrývanie obyvateľstva v prípade ohrozenia,**
- 1.14 v oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom**
  - 1.14.2 podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností,
  - 1.14.3 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
  - 1.14.4 pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru,
  - 1.14.5 zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,
- 1.15 v oblasti sociálnej infraštruktúry**
  - 1.15.2 v oblasti zdravotníctva
    - 1.15.2.1. vytvárať územno – technické predpoklady na rovnakú prístupnosť a primeranú efektívnu dostupnosť zariadeniami ambulantnej a ústavnej starostlivosti a jej zameranie na prevenciu, včasnú diagnostiku a liečbu závažných ochorení,
    - 1.15.2.3 vytvárať územno – technické predpoklady na budovanie hospicov, zariadení paliatívnej starostlivosti a zariadení starostlivosti o dlhodobo chorých,
    - 1.15.2.4 vytvárať podmienky na ochranu zdravia odstraňovaním rizikových faktorov v území,
    - 1.15.2.5 vytvárať územno – technické podmienky k podpore malého a stredného podnikania v oblasti zdravotníctva a to najmä v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier.
  - 1.15.3 v oblasti sociálnych služieb,
    - 1.15.3.1 vytvárať územno – technické podmienky k rozširovaniu siete zariadení sociálnej starostlivosti sociálnych služieb paralelne s narastaním podielu odkázaných na sociálnu pomoc a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
    - 1.15.3.2 v súvislosti s predpokladaným nárastom počtu obyvateľov v poproduktívnom veku vytvárať územno – technické predpoklady pre lokalizáciu ubytovacích zariadení pre občanov v dôchodkovom veku s preferovaním zariadení rodinného a penziónového typu,
    - 1.15.3.3 zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb,

- 1.15.3.4 vytvárať územnotechnické predpoklady na uskutočňovanie výstavby zariadení, umožňujúcich zamestnanie zdravotne postihnutých občanov,

1.16 v oblasti kultúry a umenia,

- 1.16.1 rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etnokultúrne, hospodársko-sociálne a prírodno-klimatické oblasti a rešpektovať potenciál takých kultúrnohistorických a spoločenských hodnôt a javov, ktoré kontinuálne pôsobia v danom prostredí a predstavujú rozvojové impulzy kraja (etnokultúrne a spoločenské tradície, historické udalosti, osobnosti a artefakty na celom vymedzenom území),
- 1.16.2 vytvárať územnotechnické podmienky pre podporu kultúrnych zariadení v regióne ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry kultúrnych služieb obyvateľstvu,
- 1.16.3 vytvárať územnotechnické podmienky pre podporu zariadení zachovávajúcich a rozvíjajúcich tradičnú kultúru identickú pre subregióny,

1.17 v oblasti prírodného a kultúrneho dedičstva

- 1.17.1 rešpektovať kultúrnohistorické dedičstvo, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené pamiatkové územia (pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma), pamätihodnosti a súbory navrhované na vyhlásenie v súlade so zákonom o ochrane pamiatok,
- 1.17.2 uplatniť a rešpektovať typovú a funkčnú profiláciu sídel mestského a malomestského charakteru a rôzne formy vidieckeho osídlenia vrátane rurálnej štruktúry v rozptyle a rešpektovať kultúrnohistorické urbanistické celky, a to aj v širšom rozsahu, ako požaduje ochrana pamiatok,
- 1.17.3 zabezpečiť aktívnu ochranu technických pamiatok, vybraných typických remeselníckych a priemyselných objektov,
- 1.17.5 využívanie kultúrnych pamiatok a pamiatkových území prispôbiť ďalšie využívanie ochranným podmienkam pre jednotlivé skupiny pamiatok určených v návrhoch opatrení na ich zachovanie,
- 1.17.6 rešpektovať dominantné znaky typu pôvodnej a kultúrnej krajiny, morfológie a klímy v oblasti stredného a horného Spiša, Šariša a horného Zemplínu,
- 1.17.8 stavebnotechnicky predchádzať ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu národných kultúrnych pamiatok a dbať na trvalé udržanie dobrého stavu, vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote,
- 1.17.9 venovať osobitnú pozornosť lokalitám známych, evidovaných aj predpokladaných archeologických nálezísk, pričom orgánom ochrany archeologických nálezísk je Pamiatkový úrad SR,

2. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 2.4 vytvárať podmienky pre vznik nových komplexných stredísk CR s fakultatívnym využitím potenciálu atraktívnych priestorov, pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody a krajiny,
- 2.6 podporovať a prednostne rozvíjať tie druhy a formy turizmu, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady a ktoré sú zároveň predmetom medzinárodného významu (letný a zimný horský turizmus, kultúrno – poznávací turizmus, kúpeľný turizmus, kúpeľný liečebno-rekondičný turizmus, ekoturizmus a agroturizmus,
- 2.10 usmerňovať rozvoj funkčno-priestorového subsystému rekreácie a turizmu v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001, Regionalizáciou cestovného ruchu Slovenskej republiky a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja,
- 2.11 vytvárať podmienky na rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov miest a väčších obcí budovaním rekreačných zón sídel a zamerať sa na podporu budovania vybavenosti pre prímestskú rekreáciu v ich záujmových územiach,
- 2.12 vytvárať územnotechnické podmienky funkčného využitia kultúrnych pamiatok pre potreby rozvoja cestovného ruchu,
- 2.15 vytvárať podmienky pre obnovu a realizáciu nových viacúčelových vodných nádrží /sústav / s prevládajúcou rekreačnou funkciou a príslušnou športovorekreačnou vybavenosťou (vodné sústavy: Brezina, Uzovský Šalgov..., nádrž Fričovce ...),
- 2.16 v záujme zlepšovania dostupnosti centier, vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu turistických ciest,
  - 2.16.1 na úrovni medzinárodných súvislostí ,
    - 2.16.1.1 cestné severo–južné prepojenie prešovským regiónom od severských a pobaltských štátov smerom na Balkán:
      - hranica PR – Vyšný Komárnik – Svidník – Prešov – hranica Košického kraja,

4. Ekostabilizačné opatrenia

- 4.1 postupne zabezpečovať ochranu najcennejších častí prírodného potenciálu formou vyhlásenia za osobitne chránené územia ochrany prírody a krajiny v regióne,
- 4.3 zabezpečiť funkčnosť prvkov územného systému ekologickej stability, pri ďalšom využití a usporiadaní územia,
- 4.4 pri spracovávaní lesných hospodárskych plánov v oblastiach navrhovaných ako osobitne chránené územia ochrany prírody a krajiny menšieho plošného rozsahu rešpektovať také formy obhospodarovania lesa, ktoré zabezpečia funkčnosť zachovania a skvalitnenia hodnotných ekosystémov,
- 4.5 pozemkovými úpravami, usporiadaním pozemkového vlastníctva a užívacích pomerov v poľnohospodárskom a lesnom extraviláne podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v prvkoch územného systému ekologickej stability, s maximálnym využitím pôvodných (domácich) druhov rastlín,
- 4.6 podporovať v podhorských oblastiach zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu zatrávnovaním ornej pôdy ohrozenej vodnou eróziou,
- 4.7 výstavbu líniových stavieb dopravy a trás technickej infraštruktúry realizovať ekologickým prepájaním nadregionálnych a regionálnych biokoridorov a biocentier,
- 4.9 v oblasti ochrany prírody a krajiny,
  - 4.9.1 zabezpečiť právnu ochranu pre navrhované osobitne chránené územia a územia sústavy NATURA 2000 (t.j. chránené vtáčie územia a územia európskeho významu),
  - 4.9.7 pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability uplatňovať podmienky stanovené pre
    - 4.9.7.1 hospodárenie v lesoch na území vyhlásených a navrhovaných za osobitne chránené zabezpečiť hospodárenie v lesoch podľa platných predpisov pre lesné ekosystémy v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
    - 4.9.7.2 ochranu poľnohospodárskej pôdy pre poľnohospodárske ekosystémy v kategóriách podporujúcich a zabezpečujúcich ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
    - 4.9.7.3 prispôbovať trasovanie dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich funkčnosť a homogénnosť,
    - 4.9.7.4 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných emisií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),

5. V oblasti dopravy

- 5.1 v oblasti nadradeného dopravného vybavenia,
  - 5.1.3 multimodálny „Pobaltský koridor“ vedený v línii hranica PR (Lublin – Rzesow) – Prešov – hranica Košického kraja / Košice – Maďarská republika (Miškovec – Debrecín) lokalizovaný pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy /,
    - 5.1.3.1 rýchlostná cesta R4, hranica PR – Vyšný Komárnik – Svidník – Stročín – Gíraltovce – Lipníky - Prešov,
  - 5.1.4 rešpektovať dopravné siete a zariadenia alokované v trasách doplnkových koridorov TINA,
    - 5.1.4.2 cestná komunikácia TINA – hranica Košického kraja – Prešov – Lipníky – Svidník – hranica PR. (do doby realizácie Pobaltského koridoru),
- 5.2 chrániť v rámci nadradenej cestnej siete regionálneho dopravného vybavenia:
  - 5.2.2 cestný ťah E 371 v trase ciest I/18 Prešov - Lipníky a I/73 Lipníky - Svidník – Vyšný Komárnik - hranica s Poľskou republikou ako súčasť severojužného rýchlostného cestného prepojenia v nadväznosti na európsku cestu E 71 v trase cesty I/68 hranica Košického kraja /Košice - Seňa - hranica s Maďarskou republikou do času realizácie rýchlostnej cesty R4 v koridore tohto prepojenia /,
- 5.3 chrániť koridory ciest I., II. a vybraných úsekov III. triedy, ich preložiek a úprav vrátane prejazdnych úsekov dotknutými sídlami na:
  - 5.3.6 ceste I/73 v celej jej dĺžke a jej koridor ako územnú rezervu na súběžnú trasu rýchlostnej cesty R4 sever - juh v trase Vyšný Komárnik - Svidník - Stročín - Gíraltovce – Lipníky (cesta E 371),
  - 5.3.43 ostatných cestách III. triedy z dôvodu ich rekonštrukcie,
  - 5.3.44 v oblasti ostatných verejných dopravných zariadení,
    - 5.3.44.1 chrániť existujúce verejné dopravné zariadenia,
    - 5.3.44.2 vytvárať a chrániť priestory pre zariadenia verejnej hromadnej dopravy,

6. V oblasti vodného hospodárstva

6.1 v záujme zabezpečenia zdrojov pitnej vody,

- 6.1.1 využívať existujúce a zdokumentované zdroje pitnej vody s cieľom zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov,

6.3 rezervovať plochy a chrániť koridory (kanalizácie)

- 6.3.1 pre stavby kanalizácií, skupinových kanalizácií a čistiarní odpadových vôd. Prednostne realizovať kanalizačné siete v sídlach ležiacich v pásmach ochrany využívaných zdrojov pitnej vody, v ochranných pásmach minerálnych a liečivých vôd. Výstavbu kanalizačných sietí ako verejnoprospešných stavieb konkretizovať v územnom pláne obce,
- 6.3.2 zabezpečiť kvalitu vypúšťania vyčistených odpadových vôd v zmysle požiadaviek stanovených s vyhláškou č.491/2002 Z.z.,
- 6.3.3 zabezpečiť postupné znižovanie zaostávania rozvoja verejných kanalizácií za rozvojom verejných vodovodov,
- 6.3.4 v rozhodovacom procese posudzovať investičnú a ekonomickú náročnosť navrhovaných kanalizačných sústav a čistiarní odpadových vôd z dôvodu optimalizácie prevádzkových nákladov pre pripojených užívateľov,

6.4 rezervovať priestory na výhľadové vybudovanie kanalizačných systémov, (kanalizácia + ČOV),

- 6.4.1 realizovať výstavbu kanalizácií a ČOV obcí,

6.5 vodné toky, meliorácie, nádrže

- 6.5.1 na tokoch, kde nie sú usporiadané odtokové pomery, komplexne revitalizovať vodné toky s protipovodňovými opatreniami, so zohľadnením ekologických záujmov a dôrazom na ochranu intravilánov obcí pred povodňami,
  - 6.5.2 na upravených úsekoch tokov vykonávať údržbu s cieľom udržiavať vybudované kapacity,
  - 6.5.3 s cieľom zlepšiť kvalitu povrchových vôd a chrániť podzemné vody realizovať výstavbu čistiarní odpadových vôd,
  - 6.5.4 zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii vodohospodárskych pomerov za extrémnych situácií počas povodní aj v období sucha, pri úpravách tokov využívať vhodné plochy na výstavbu poldrov s cieľom zachytávať povodňové prietoky,
  - 6.5.5 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať primerané protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastaveného územia miest a obcí a ochranu pred veľkými prietokmi (úpravy tokov, ochranné hrádze a poldre /.
  - 6.5.7 vykonať protierózne opatrenia na príľahlej poľnohospodárskej pôde,
  - 6.5.8 v rámci revitalizácie tokov zachovať priaznivé životné podmienky pre ryby, zoobentos a fytoobentos,
  - 6.5.9 vykonávať údržbu na existujúcich melioračných kanáloch s cieľom zabezpečiť funkciu detailného odvodnenia,
  - 6.5.10 rekonštruovať nefunkčné závlahové čerpacie stanice a rozvody závlahovej vody,
  - 6.5.11 maloplošnými a veľkoplošnými závlahovými stavbami zvýšiť podiel zavlažovaných pozemkov,
  - 6.5.14 vytvárať priestory v území pre výstavbu rybníkov a účelových vodných nádrží,
- 6.5.15 podporovať rekonštrukcie obnoviteľných energetických zdrojov, resp. výstavbu malých vodných elektrární,**
- 6.5.19 vo vhodných lokalitách zriaďovať menšie viacúčelové vodné nádrže a prehrádzky a podporovať obnovenie zaniknutých vodných plôch,

7. V oblasti zásobovania plynom a energiou, telekomunikácie

7.3 v oblasti využívania obnoviteľných energetických zdrojov,

- 7.3.1 podporovať výstavbu zdrojov energie využívajúcich obnoviteľné zdroje,

7.4 v oblasti telekomunikácií a informačnej infraštruktúry

- 7.4.1 vytvárať podmienky na rozvoj globálnej informačnej spoločnosti na území Prešovského kraja skvalitňovaním infraštruktúry informačných systémov.

8. V oblasti hospodárstva

8.1 v oblasti hospodárstva a regionálneho rozvoja

- 8.1.1 koordinovať proces programovania a implementácie Národného plánu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 s cieľom vytvoriť podmienky pre trvalo udržateľný rozvoj regiónov,
  - 8.1.2 rozvíjať decentralizovanú štruktúru ekonomiky prostredníctvom vytvorenej polycentrickej sústavy mestského osídlenia, a tým zabezpečovať aj vyváženú sociálno-ekonomickú úroveň subregiónov,
  - 8.1.3 diverzifikovať odvetvovú ekonomickú základňu obcí a miest, podporovať v záujme trvalej udržateľnosti malé a stredné podnikanie,
  - 8.1.4 zabezpečovať rozvoj a skvalitnenie infraštruktúry komunikačných systémov,
  - 8.1.5 vytvárať územnotechnické podmienky na rovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva s vyššou kvalifikáciou,
- 8.2 v oblasti priemyslu a stavebníctva**
- 8.2.1 pri rozvoji priemyslu a stavebníctva vychádzať z ekonomickej, sociálnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami kultúrno-historického potenciálu územia, historického stavebného fondu so zohľadňovaním špecifik jednotlivých subregiónov a využívať pritom predovšetkým miestne suroviny,
  - 8.2.4 podporovať v územnom rozvoji regiónu rekonštrukciu a sanáciu existujúcich priemyselných areálov a areálov bývalých hospodárskych dvorov pre účely priemyselných parkov na základe zhodnotenia ich externých a interných lokalizačných faktorov,
  - 8.2.6 podporovať rozvoj tradičnej remeselnej výroby, doplnkové výroby a nevýrobné činnosti podporujúce rozvoj vidieka,
- 8.3 v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva**
- 8.3.1 podporovať diverzifikáciu poľnohospodárskej produkcie a formy obhospodarovania pôdy na základe rôznorodosti produkčného potenciálu územia a klimatických podmienok,
  - 8.3.2 podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach, v pásmach hygienickej ochrany a v územiach začlenených do územného systému ekologickej stability,
  - 8.3.3 zabezpečiť protieróziu ochranu poľnohospodárskej pôdy s využitím vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín v nadväznosti na prvky územného systému ekologickej stability,
  - 8.3.4 rekonštruovať a intenzifikovať existujúce závlahové systémy a stavby, čerpacie stanice a rozvodné siete, podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí s cieľom zachovať krajinárske a ekologicky hodnotné územia s rozptýlenou vegetáciou,
  - 8.3.5 neproduktívne a nevyužiteľné poľnohospodárske pozemky zalesňovať a pri zalesňovaní využívať pôvodné (domáce) druhy drevín,
  - 8.3.6 podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí s cieľom zachovať krajinárske a ekologicky hodnotné územia s rozptýlenou vegetáciou,
  - 8.3.7 podporovať doplnkové formy podnikania na báze tradičných remesiel ako využitie surovín z produkcie poľnohospodárskej a lesnej výroby vo vidieckych sídlach s voľnou pracovnou silou, s cieľom znížiť hospodársku depresiu najmä v oblastiach s vyšším stupňom ochrany prírody,
- 8.4 v oblasti odpadového hospodárstva**
- 8.4.1 nakladanie s odpadmi na území kraja riešiť v súlade so schváleným aktualizovaným Programom odpadového hospodárstva SR, Prešovského kraja a jeho okresov,
  - 8.4.2 uprednostňovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických nástrojov a legislatívnych opatrení,
  - 8.4.3 riešiť s výhľadom do budúcnosti zneškodňovanie odpadov v kraji na skládkach vyhovujúcich technickým podmienkam, s orientáciou na existujúce a plánované regionálne skládky,
  - 8.4.7 sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú životné prostredie a podzemné vody,

Verejnoprospešné stavby

1. V oblasti dopravy

1.2 stavby nadradenej cestnej siete pre

- 1.2.2 medzinárodný cestný ťah - rýchlostná cesta R4 : - v trase Vyšný Komárnik – Stročín – Gíraltovce – Lipníky – Prešov (severný obchvat) križovatka D1 Prešov západ ako súčasť preložky I/18 a cestného ťahu Prešov – Ubl'a,

- 1.2.9 cesta I/73 v trase Vyšný Komárnik – Svidník – Stročín – Giraltovice – Lipníky dobudovanie na parametre cesty I. triedy s úpravou prejazdnych úsekov sídlami na kategórie miestnych komunikácií,
- 2. V oblasti vodného hospodárstva**
- 2.5 stavby kanalizácií, skupinových kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, v obciach Prešovského kraja.
- 5. V oblasti telekomunikácií**
- 5.1 stavby pre prenos terestriálneho a káblového signálu a stavby sietí informačnej sústavy, a ich ochranné pásma.
- 6. V oblasti obrany štátu a civilnej ochrany obyvateľstva**
- 6.3 stavby civilnej ochrany obyvateľstva,
- 6.3.1 zariadenia na ukrývanie obyvateľstva v prípade ich ohrozenia,
- 6.3.2 zariadenia na signalizáciu a koordináciu činnosti v stave ohrozenia.
- 7. V oblasti prírodného a kultúrneho dedičstva**
- 7.1 stavby uvedené v Ústrednom zozname pamiatok vyhlásené za Národné kultúrne pamiatky, pamiatky a ich okolie zapísané v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a objekty súvisiace s pamiatkovo chránenými historickými parkami, ich údržbu a úpravy realizovať len so súhlasom Pamiatkového úradu,
- 7.2 stavby technických pamiatok a historické dopravné stavby, ktoré sú vyhlásené za NKP,
- 7.3 stavby pre ochranu, prieskum a sprístupnenie archeologických lokalít.
- 8. V oblasti poľnohospodárstva**
- 8.1 stavby pre závlahové systémy, rozvodné siete a čerpacie stanice,
- 8.2 stavby viacúčelových vodných nádrží pre zavlažovanie s využitím pre rekreáciu a turizmus, rybné hospodárstvo a ekostabilizáciu.
- 9. V oblasti životného prostredia**
- 9.1 stavby na ochranu pred prívalovými vodami – ochranné hrádze a úpravy vodného toku, priehrádzky poldre a viacúčelové vodné nádrže,
- 9.2 stavby na účely monitorovania stavu životného prostredia.
- 10 V oblasti odpadového hospodárstva**
- 10.3 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotried'ovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov,
- 11. V oblasti ekostabilizačných opatrení**
- 11.1 spojenia nadregionálnych a regionálnych biokoridorov a biocentier.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2. PRIESKUMY A ROZBORY

2.1. Prieskumy a rozboru priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

2.1.1. širšie vzťahy

V štruktúre osídlenia má obec Kalnište funkciu vidieckeho sídla poľnohospodárskeho charakteru, s prevažujúcou obytnou funkciou. Administratívne patrí do okresu Svidník a Prešovského kraja. Nachádza sa v priamom kontakte s cestným koridorom I/73 prešovsko-svidníckej rozvojovej osi hranica s PR – Svidník – Gíraltovce - Prešov. Svidník so svojim spádovým územím, ako ťažisko osídlenia miestneho významu, tzv. svidnícko-stropkovské ťažisko, je ekonomickým a turistickým centrom regiónu s väzbou na Košicko-Prešovské centrum, pohraničné a cezhraničné regióny. Funkciu miestneho centra preberajú Gíraltovce. Vzdialenosť 5 km od mesta Gíraltovce a pozícia mimo hlavnej trasy určuje obci jasny charakter vidieckej obce s prvkami prímestskej obce, kľudným a tichým prostredím.

Zdrojom zmiernenia ekonomických a demografických úpadkov je vytváranie mikroregiónov s cieľom podporovať čiastočnú ekonomickú sebestačnosť na báze cestovného ruchu. Aby smery rozvoja doplnili iné aktivity je potrebné vychádzať zo zachovania prírodného prostredia, zo zachovania regionálnej kultúrnej identity, zo štandardizovania úrovne technickej infraštruktúry a dopravy. Prírodná scenéria a zachované prírodné prostredie priam nabádajú k rozvoju všetkých foriem vidieckeho turizmu, agroturizmu a športov. Obec je zapojená do združenia obcí Mikroregión Topoľa, v ktorom je združených 11 obcí svidníckeho okresu s centrom v Želmanovciach.

V užšom záujmovom území Kalnišťa bol podľa údajov Štatistického úradu takýto počet obyvateľov:

	sčítanie 1991	sčítanie 2001	2005
Kalnište	508 obyv.	516 obyv.	550 obyv.
Lužany pri Topli	226	253	256
Kračúnovce	958	1 073	1 154
Gíraltovce	3 933	4 189	4 188
Brezov	392	424	409
Spolu:	6 017 obyv.	6 455 obyv.	6 557 obyv.

Z týchto sídiel má väčšina progresívny vývoj s trvalým rastom obyvateľstva. Počet obyvateľov dlhodobo rastie alebo sa udržuje v stabilných hodnotách. Pre celé záujmové územie obce Kalnište platí charakteristický trend poklesu migrácie obyvateľov do mesta Gíraltovce a trend migrácie do kľudnejších, lacnejších ale stále dostupných okolitých obcí.

Plánovaná výstavba rýchlostnej komunikácie R4 v trase Prešov – Svidník – hranica PR a jej prepojenie na diaľničnú sieť vytvorí ľahkú dostupnosť k nadradenej cestnej sieti. Pravidelnú dopravu občanov zabezpečuje autobusová doprava. Napojenie na železniciu je v Prešove (28 km) s väzbou na hlavné železničné koridory .

Katastrom obce prechádza VTL DN 200 plynovod v trase Hrabovec – Gíraltovce - Podlipníky a elektrické VVN 2x400 kV vedenie v trase Lemešany - Krosno.

2.1.2. rozbor urbanistickej štruktúry obce

História obce siaha do polovice 14. storočia a do 19. storočia patrila rodine Kalnássyovej. V obci postupne vyrástla kúria, škola, mlyn, fara a kostol. Neskôr bol postavený neskorobarokový kaštieľ, barokovo-klasicistická kúria a cintorín rodiny Kalnássy. Dnes stojí už iba cintorín s náhrobným kameňom a kaštieľ v havarijnom stave. Charakter obce určovali zrubové domy, omazané a obielené, s valbovou strechou asymetricky predĺženou nad plevníky. V záhradách boli zrubové omazané sypárne so slamenou, voľne nasadenou strechou.

Obec Kalnište je typickým príkladom potočnej radovej zástavby okolo hlavnej kompozičnej osi – miestneho Viničného potoka. Ten je z oboch strán lemovaný cestnými telesami. Na túto prirodzenú kompozičnú os, kolmo smerujú dve vedľajšie kompozičné osi v severojužnom smere. Novou zástavbou rodinných domov dostala štruktúra okolo hlavnej cesty III/576004 nový význam a dnes môžeme hovoriť o druhej hlavnej kompozičnej osi, s pokračovaním smerom na Brezov. Rovnobežne s hlavnou kompozičnou osou sa v súčasnosti tvoria dve vedľajšie kompozičné osi.

Stavebné štruktúry sú osadené na rovinnom a v západnej časti na mierne zvlnenom teréne.

Dominantami obce sú oba kostoly a pozostatky kaštieľa, Ako aj ťažiskový priestor pri rodinnom cintoríne rodiny Kalnássy s náhrobníkom a zvonnicou. Novším ťažiskom je priestor pred obecným úradom. Tieto prvky sú rozhádzané a chýba im previazanosť.

Obec z východnej strany obteká rieka Topľa. Koridor rieky Tople i jej miestnych prítokov je lemovaný hustým a vyrasteným drevným porastom a je atakovaný častými záplavami. Obec je zo západnej strany v bezprostrednom dotyku s lesným masívom.

Na základe vizuálneho prieskumu v teréne sa dá konštatovať, že prevažujú objekty v s dobrým stavebnotechnickým stavom. Obdobie posledných niekoľkých rokov poznamenáva prestavba a dostavba podstatnej časti dediny na moderné súčasné domy s prvkami mestskej výstavby. Nástup nových materiálov, nové technológie vykurovania a dosiahnutý vyšší štandard v podmienkach bývania sa stal základnou podmienkou prestavby rodinných domov. Nové rodinné domy postavené v posledných rokoch plne odzrkadľujú architektúru mestských a vidieckych domov.

Prevládajúcim funkčným územím je obytné územie. Rodinné domy sú prevažne dvojpodlažné, izolované. Celou zástavbou sa prepletajú objekty občianskej vybavenosti. Za kultúrno – spoločenskou budovou v strede obce je materská škola a futbalové ihrisko. Medzi kostolmi je základná škola. V západnej časti je cintorín, vodná nádrž – rybník a ovčín. Druhý cintorín je na severnej strane, jeho súčasťou je Dom smútku. Na južnej strane katastra pri príjazde od Kračúnoviec je areál poľnohospodárskeho dvora.

2.2. Prieskumy a rozbor prírodných podmienok

Územie obce Kalnište sa rozprestiera v doline rieky Topľa v Nízkych Beskydách, pohorí Ondavskej vrchoviny, s výškovým členením od 180 m n.m. do 380 m n.m. Stred obce leží v nadmorskej výške 210 m n.m.

Reliéf je typický flyšový. Rôzna odolnosť flyšových hornín podmieňuje vznik mierne až stredne zvlneného reliéfu územia.

Územie katastra obce Kalnište patrí z globálneho hľadiska do klimatickej oblasti mierne teplej.

Podľa detailnejšieho klasifikovania na riešenom území je zastúpený klimaticko - geografický typ - vrchovínovej klímy mierne teplej so sumou teplôt pod 10 °C.

Priemerné teploty v januári sú v rozsahu -3,5 až -6 °C

Priemerná teplota v júli sa pohybuje medzi 17 až 17,5 °C

Začiatok vykurovacieho obdobia sa pohybuje medzi 20. septembrom až 10. októbrom.

Trvanie vykurovacieho obdobia 230 - 250 dní

Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 650 - 850 mm.

Snehová pokrývka trvá 75 – 120 dní.

Znečistenie ovzdušia SO² je pod 5 mgm³ najčistejšia kategória na Slovensku.

Podľa udania KMÚ Košice v priestore Stropkovského regiónu zastúpenie smerov vetrov nasledovné:

- sever 21%
- severovýchod 5%
- východ 11%
- juhovýchod 21%
- juh 12%
- juhozápad 2%
- západ 4%
- severozápad 12%
- bezvetrie 14%

Rozdiel medzi celoročným a zimným smerovaním vetrov je nepodstatný, bez extrémnych silných vetrov.

Katastrom obce Kalnište a v dotyku s jej zastavaným územím preteká rieka Topľa s jej pravostranným prítokom – Viničný potok a ostatnými pravostrannými bezmennými prítokmi. Režim odtoku vôd z územia je nevyrovnaný, spôsobený podnebnými pomermi a málo priepustným flyšovým podložíom.

2.3. Prieskumy a rozbor demografického potenciálu a bytového fondu

2.3.1. demografia

Podľa výsledkov jednotlivých sčítaní obyvateľov je dlhodobý vývoj obyvateľov v Kalništi nasledovný:

Rok sčítania	Počet obyvateľov	Nárast / pokles
1787	296	-
1828	431	+ 135
1869	346	- 85
1880	249	- 97
1890	248	- 1
1900	253	+ 5
1910	256	+ 3
1921	258	+ 2

1930	328	+ 70
1940	351	+ 23
1948	359	+ 8
1960	450	+ 91
1970	483	+ 33
1991	508	+ 25
2001	516	+ 8
2002	529	+ 13
2003	512	- 17
2004	521	+ 9
2005	565	+ 44
2006	556	- 9
2007	550	- 6

Retrospektívny vývoj obce zaznamenáva poklesy aj rasty, prevažne však rast. Dlhodobu rastúcu obec prekvapil pokles až v súčasnej nie veľmi ekonomicky vhodnej dobe. V posledných rokoch sa pod pokles podpísala migrácia za prácou, ale aj malá pôrodnosť a vysoká úmrtnosť staršej skupiny obyvateľov.

Výsledky sčítania ľudu, bytov a domov v roku 2001:

- základné údaje o obyvateľstve

Počet trvalo byv. obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					
Celkom	muži	ženy	muži			ženy		
			0-14	15-59	60+	0-14	15-54	55+
516	259	257	62	167	28	51	141	61
100 %	50,2 %	49,8 %	12,0 %	32,4 %	5,4 %	9,9 %	27,3 %	11,8 %

Porovnanie s priemernými štatistickými údajmi okresu Svidník:

Veková skupina	Kalnište	%	okres Svidník
Predproduktívny vek	113	21,9	20,7
Produktívny vek	308	59,7	62,5
Poproduktívny vek	89	17,2	16,8

Zo zastúpenia jednotlivých vekových skupín je vidieť lepší podiel detí oproti staršiemu obyvateľstvu. Napriek tomu veková štruktúra predznamenáva spomalenie rast počtu obyvateľov.

Priemerný vek sa pohybuje okolo 34,7.

Podľa národnostného zloženia trvalo bývajúcего obyvateľstva v Kalništi dominuje slovenská národnosť, ku ktorej sa hlásilo 513 obyvateľov, čo predstavuje 99,4% zo všetkých obyvateľov. K českej národnosti sa hlásia dvaja a k ukrajinskej jeden obyvateľ.

Podľa náboženského vyznania prevláda rímsko-katolícke vierovyznanie, zastúpené 74,2 % obyvateľov. Ostatní sú evanjelického vyznania 20,7 % a členovia Náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia 3,3 %.

V obci bolo pri sčítaní v roku 2001 152 cenovaných domácností. Bytových domácností bolo 117. Samostatne hospodáriacich domácností bolo 117. Rodinných

domácností so závislými deťmi bolo 60, z nich 53 ako úplných rodín. Počet detí v rodinách sa pohyboval najviac od 1 až po 2.

2.3.2. ekonomická aktivita obyvateľstva

V roku 2001 bývalo v Kalništi 258 *ekonomicky aktívnych osôb*, čo predstavuje 50,0 % z celkového počtu trvalo bývajúcich obyvateľov. Z obyvateľstva v produktívnom veku je podiel ekonomicky aktívnych 85,4 %.

- osôb ekonomicky aktívnych:	258	50,0 %
z toho: mužov	143	55,2 %
žien	115	44,7 %
- nepracujúcich dôchodcov	111	21,5 %
- detí a žiakov ZŠ	122	23,6 %
- žiakov a študentov	23	4,5 %
- ostatní nezávislí, závislí, nezistení	2	0,4 %
<hr/> obyvateľstvo úhrnom	516	100,0 %

Zloženie obyvateľstva podľa dosiahnutého najvyššieho školského vzdelania:

Stupeň vzdelania	muži	ženy	spolu	v %
deti do 16 rokov	63	56	119	23,1
základné	70	108	178	34,5
učňovské a stredné (bez maturity)	76	43	119	23,1
úplné stredné (s maturitou)	42	45	87	16,9
vysokoškolské	8	5	13	2,5
<hr/> spolu	259	257	516	100,0

Zloženie obyvateľstva podľa spoločenskej skupiny:

- zamestnanci za mzdu, plat a iný druh odmeny			
štátny podnik		80	31,0
súkromný podnik		106	41,1
družstvo		22	8,5
iný		5	1,9
- podnikatelia			
so zamestnancami		5	1,9
bez zamestnancov		13	5,0
- ostatní a nezistení		27	10,5
<hr/> ekonomicky aktívni spolu		258	100,0
z toho robotníci		187	72,5

Zloženie obyvateľstva podľa zdroja obživy v príslušnosti k jednotlivým hospodárskym odvetviam:

odvetvie hospodárstva	osoby ekonomicky aktívne				z toho do zamestnania	
	muži	ženy	spolu	v %	odchádza	v %
1. poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	20	4	24	9,3	22	91,7

2. lesníctvo	2	1	3	1,2	3	100,0
3. priemyselná výroba	15	41	56	21,7	33	59,0
4. výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	2	0	2	0,8	2	100,0
5. stavebníctvo	20	1	21	8,1	17	81,0
6. obchod	13	12	25	9,7	18	72,0
7. hotely a reštaurácie	2	5	7	2,7	6	85,7
8. doprava, skladovanie a spoje	4	0	4	1,6	2	50,0
9. peňažníctvo a poisťovníctvo	0	2	2	0,8	1	50,0
10. verejná správa	12	18	30	11,6	5	16,7
11. školstvo	4	7	11	4,3	5	45,5
12. zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	4	7	11	4,3	8	72,7
13. ostatné služby	3	2	5	1,9	2	40,0
14. EA bez udania odvetví	42	15	57	22,0	22	38,6
spolu	143	115	258	100,0	146	56,6

Počet nezamestnaných sa obci pohybuje okolo 26 (2008), čo predstavuje 10,1 % nezamestnanosť. Tá je výrazne nižšia ako 14,5 % nezamestnanosť v okrese Stropkov. Väčšina obyvateľov obce si hľadá prácu mimo obec. V obci je v súčasnosti premenlivý počet pracovných príležitostí - 31. Ponúka ich Poľnohospodárske družstvo Rovina 8, firma VK Slovakia, sro. 20, Potraviny a pohostinstvo 3.

2.3.3. bytový fond

V Kalništi bolo podľa sčítania v roku 2001 celkom 125 rodinných domov a 125 bytových jednotiek. Z tohto počtu je 117, t.j. 93,6 % trvale obývaných. Zvyšných 8 domov (6,4 %) bolo neobývaných, pričom jeden je neobývaný po kolaudácii a 7 z iných dôvodov.

Členenie bytového fondu podľa veku stavieb bolo nasledovné:

byty	v rod. domoch	v %
do r. 1899 a nezistené	2	1,8
1900 – 1919	-	-
1920 – 1945	8	6,8
1946 – 1970	40	34,2
1971 – 1980	30	25,6
1981 – 1990	25	21,4
1991 – 2001	12	10,2
spolu	117	100,0

Od roku 2001 bolo v obci postavených 14 rodinných domov a 2 zbúraných. V súčasnosti je v obci rozostavaných 3 rodinných domov.

Podiel trvalo obývaných bytov v obci podľa veľkostných kategórii :

byty	v rod. domoch	v %
s 1 obytnou miestnosťou	3	2,6
s 2 izbami	13	11,1
s 3 izbami	26	22,2

so 4 izbami	28	24,0
s 5 a viac izbami	47	40,1
spolu	117	100,0

Podľa kategórie vybavenosti bola štruktúra bytového fondu:

byty	v rod. domoch	v %
I. kategória	59	50,4
II. kategória	22	18,8
III. kategória	19	16,2
IV. kategória	17	14,6
spolu	117	100,0

Veľkostná skladba je priaznivá, väčšina bytov (86,3 %) sú troj a viac izbové. Na 1 byt pripadá 71,4 m² celkovej obytnej plochy. Priemerná obsadenosť bytov bola 4,41 obyv./byt a na jednu obytnú miestnosť pripadá v priemere 1,07 obyvateľa. Priemerná obytná plocha na 1 bývajúcu osobu je 16,2 m², čo je nad normovým štandardom 12,0 m²/obyv.

Priaznivá situácia je aj v kategorizácii bytov podľa úrovne vybavenosti. Na plyn je napojených 103 bytov s 478 obyvateľmi (92,6 %), vybavených vodovodom je 100 bytov obývaných 484 obyvateľmi (93,8 %). Odkanalizovaných do vlastnej žumpy alebo septiku je 91 bytov s 451 obyvateľmi (87,4 %). Splachovací záchod má 72 bytov (384 obyv. – 74,4 %) a vlastnú kúpeľňu 100 bytov (484 obyv. – 93,8 %).

Podľa druhu *stavebných materiálov* je prevažná väčšina domov z tehál.

2.4. Prieskumy a rozbor sociálnej infraštruktúry

2.4.1. sociálna infraštruktúra

Vzdelávanie a starostlivosť o deti v obci zabezpečuje Základná škola a Materská škola. Materskú školu navštevuje 22 detí predškolského veku. Základnú školu určenú pre 1. – 4. ročník navštevuje 21 detí. Ostatné deti dochádzajú za vzdelaním do mesta Giraltovce. Stredné a vysoké školy sú bohato zastúpené v samotnom Prešovskom samosprávnom kraji.

Za lekárskou starostlivosťou dochádzajú občania do Giraltoviec. V Giraltovciach je najbližšia nemocnica, pohotovostná služba a rýchla zdravotnícka pomoc. V obci sa nenachádza lekáreň ani zariadenia sociálnej starostlivosti o dôchodcov a nevládných spoluobčanov. Obec síce zabezpečuje opatrovateľské služby, ale tie ani zďaleka nie sú vyhovujúce.

2.4.2. obchod a služby

Od roku 1930 pôsobí v obci dobrovoľný hasičský zbor. Pravidelne sa zúčastňuje súťaží požiarnych družstiev a aktívne sa stará o výchovu mladých požiarikov. Patrí im časť budovy kultúrneho domu.

V obci sa nachádza kostol rímskokatolíckej a evanjelickej cirkvi. Rímskokatolícky kostol postavili v roku 1936. Evanjelickú modlitebňu postavili v roku 1997. Pre obyvateľov obec postavila aj dom smútku, nachádzajúci sa na cintoríne v severnej časti obce. Obe cirkvi majú spoločné cintoríny.

Všetky ostatné služby sú dostupné v Giraltovciach.

V obci sú 2 predajne potravín, ktoré prevádzkujú podnikateľské subjekty. Jeden je ako súčasť rodinného domu a jeden je umiestnený v spoločnej budove s pohostinstvom. V obci sa darí aj oprave elektromotorov,.

2.4.3. ostatná vybavenosť

Hlavnou verejnou inštitúciou v obci je obecný úrad, zabezpečuje výkon samosprávy a štátnej správy v jeho pôsobnosti. Policajne obec náleží k Obvodnému oddeleniu Policajného zboru v Giraltovciach.

Obecný úrad sídli v budove kultúrneho domu - sála má kapacitu 200 miest. Knižnica prichádza do obce raz týždenne formou pojazdného bibliobusu. Obec má futbalové ihrisko a ďalšia telovýchovná plocha je vybudovaná pred areálom základnej školy.

V obci pôsobí aj Poľovnícke združenie a športový klub TJ Topľan Kalnište.

2.5. Prieskumy a rozborý kultúrnych a historických hodnôt

Obec Kalnište vznikla v polovici 14. storočia. Prvá písomná zmienka je z roku 1363, keď obec vlastnila rodina Kalnássy. Roku 1427 mala 31 port. Rodine Kalnássy patrila obec do roku 1898 keď ju predala rodine Kolósyovcov. Až na začiatku 20. storočia sa spomínajú sedliaci, ktorí si prenajímali panské polia.

Už v roku 1412 bol v obci mlyn. Na začiatku 16. storočia aj škola a fara. Okolo roku 1600 bolo však iba 18 obývaných poddanských domov.

Okolo roku 1650 založili Kalnássyovci v obci rodinný cintorín. Pochovávať sa v ňom prestalo až v roku 1800 po veľkej povodni. Posledným pochovaným bol roku 1839 Ján Kalnássy. Dodnes ostal zachovaný jeho náhrobný kameň, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou. Kalnássyovci postavili v obci ešte neskorobarokový kaštieľ (1774). Pôvodná fasáda bola bohato zdobená štukovými nadokennými rímsami, štylizovanými volutovými a mušľovými hlavicami pilastrov. Dnes je však neobývaný v havarijnom stave.

V obci sa do 60. rokov 20. storočia nachádzala aj barokovo-klasicistická kúria. Postavili ju Kolósyovci

V roku 1929 sa do užívania dostala jednotriedna škola. V tridsiatich rokoch bola založená knižnica a hasičský zbor. V roku 1948 sa vykonala elektrifikácia obce, Roku 1956 sa dal do užívania kultúrny dom. V roku 1970 založili JRD. Väčšina obyvateľov sa zaoberala poľnohospodárstvom a pracovala v lesoch.

Rozvojom priemyslu sa okolité mestá ako Giraltovece, Stropkov, Svidník a Bardejov stáli útočiskom mnohých obyvateľov, kde našli stabilnú prácu. Po roku 1989 dochádza k rozpadu priemyslu a poľnohospodárstva v okrese, čo má za následok zmenšenie pracovných príležitostí a značné vysťahovalectvo za prácou.

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu v registri nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok sú evidované kultúrne pamiatky:

- *náhrobník rodiny Kalnássy na cintoríne* (č. ÚZPF 193/0)
kamenný pomník z roku 1839 s oválnou nápisovou tabuľou na strednej, polkruhovo zakončenej doske, lemovanej postrannými pilastrami.

Ako územia s predpokladanými archeologickými nálezmi sú určené:

- *historické jadro obce* – územie s predpokladanými archeologickými

nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku (prvá písomná správa o obci z roku 1363),
- *poloha neudaná* – zberom získané nálezy z mladšej doby bronzovej.
Akákoľvek stavebná činnosť v týchto lokalitách sa riadi zákonom č. 49/2002 Z.z.

2.6. Prieskumy a rozborý hospodárskej základne

2.6.1. Ťažba nerastných surovín

V katastrálnom území obce Kalnište sa nenachádzajú zistené výhradné ložiská nerastov (zákon č. 44/1998 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva – banský zákon, v znení neskorších predpisov).

2.6.2. poľnohospodárstvo

Poľnohospodársku pôdu spravuje Poľnohospodárske a roľnícke družstvo ROVINA so sídlom v Brezove. Trend zameriavania sa na chov oviec spôsobil zmenu využitia poľnohospodárskej pôdy na ťažšie prístupných svahoch na trvalo trávnaté porasty. V katastri sa poľnohospodárska výroba zameriava na produkciu obilovín, viacročných krmovín, slnečnice a hrachu. V ovčine sa chová 320 – 350 oviec. V areáli mechanizačného strediska je benzínová pumpa, dielne a sklad.

Súkromná firma VK Slovakia, sro. vlastní poľnohospodársku linku na spracovanie poľnohospodárskych produktov. Areál je v susedstve s mechanizačným strediskom poľnohospodárskeho družstva.

2.6.3. lesné hospodárstvo

Lesy v katastri obce spravuje a hospodári na nich Urbárske a lesné spoločenstvo – pozemkové spoločenstvo Kalnište (40 ha).

2.6.4. priemyselná a remeselná výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo

Priemyselná výroba v obci nie je zastúpená.

2.6.4. cestovný ruch

Obec neleží na frekventovanej trase cestovného ruchu a má jedno pohostinstvo. Iné zariadenia cestovného ruchu neexistujú.

2.7. Prieskumy a rozborý rekreácie a cestovného ruchu

Poloha obce poskytuje obyvateľom primeranú dostupnosť k všetkým turisticky atraktívnym miestam. Patrí sem hlavne vodná nádrž Domaša (24 km), Duklianský priesmyk (50 km), bývalé kúpele Šarišský Štiavnik (20 km) a drevené kostolíky východného obradu.

2.8. Prieskumy a rozboru verejného dopravného vybavenia

Kalnište sa napája na nadradenú dopravnú sieť prostredníctvom štátnej cesty III/576004 Kračúnovce - Kalnište a ďalej medzištátnou cestou I/73 (E371) a plánovanou rýchlostnou komunikáciou R4 Prešov – Hranica s PR.

Individuálna automobilová doprava

Cestná komunikácia II/576004 – v extraviláne obce, kategórie C 7,5/50. Štátna cesta má zbernú funkciu, kde okrem zbernej funkcie a distribúcie miestnej dopravy na cestnú sieť SR, zabezpečuje aj priamu obsluhu príslušného územia.

Cestná komunikácia III/576004 – v intraviláne obce, funkčnej skupiny C, funkčnej triedy C2, kategórie MO 7,5/30. Cestná komunikácia funkčnej triedy C2 sprístupňuje územie obce. Jej šírkové usporiadanie je do značnej miery limitované okolitou zástavbou a reliéfom príslušného územia. Jedná sa o komunikáciu, na ktorej nie je obmedzená priama obsluha územia.

Miestne komunikácie – funkčnej skupiny C, funkčnej triedy C3, kategórie MO 4,25/30, MOU 5,5/30, MO 6,5/30. Jedná sa o miestne komunikácie vo vnútri obytných útvarov, ktoré sprístupňujú jednotlivé nehnuteľnosti. Sú to komunikácie s najnižším dopravným významom, ktoré sú využívané výhradne zdrojovou a cieľovou dopravou. Ich priestorové usporiadanie je plne podriadené okolitým podmienkam a funkčným požiadavkám príslušného územia.

Autobusová (hromadná) doprava

Autobusová doprava je v obci zabezpečená po ceste III/576004, kde predpokladáme, že autobusová doprava predstavuje cca 1,0% z celkového počtu vozidiel za 24 hodín v danom profile cestnej komunikácie.

V obci je umiestnených päť zastávok SAD. Denne do obce prichádza a odchádza z nej 8 liniek.

Tranzitná doprava

Predpokladáme, že vplyv tranzitnej dopravy vzhľadom na polohu a dopravný význam obce je minimálny.

Pešia doprava

Pešia doprava predstavuje nezanedbateľnú zložku dopravného prúdu. V súčasnosti nie sú v obci vybudované komunikácie pre peších. Po vstupe do obce dochádza k distribúcii pešej dopravy do jednotlivých častí obce pomocou miestnych komunikácií.

Statická doprava

V obci v súčasnosti nie sú vybudované plochy pre statickú dopravu. Minimálna plocha určená pre parkovanie vozidiel je vybudovaná pred obecným úradom a domom smútku.

2.9. Prieskumy a rozboru technického vybavenia

2.9.1. vodné hospodárstvo

- toky

Cez katastrálne územie obce pretekajú

- Viničný potok so svojimi prítokmi - preteká v smere severozápad-východ
- bezmenné pravostranné prítoky rieky Topľa

Katastrom obce Kalnište a okrajom jej zastavaného územia preteká významný vodohospodársky tok Topľa v prirodzenom koryte pozdĺž východnej hranice k.ú. obce. Do neho sa v obci vlieva Viničný potok, pretekajúci intravilánom obce v upravenom koryte toku. Toky odvádzajú z katastrálneho územia predovšetkým dažďové vody ale aj priesakové vody z okolitých pozemkov. Toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, závod PBH, stredisko Bardejov. Kapacita upravených aj neupravených úsekov tokov je dostatočná na odvedenie prietoku Q_{100} ročnej veľkej vody.

- zásobovanie pitnou a prevádzkovou vodou

Obec Kalnište nemá vybudovaný obecný vodovod. Obyvatelia sú zásobovaní pitnou vodou individuálne z jednotlivých domových studní. Voda zo studní v mnohých prípadoch vykazuje znečistenie po stránke bakteriologickej a chemickej, čím nevyhovuje predpísanej STN. Domové studne nespĺňajú ani podmienky hygienickej ochrany vodného zdroja. Obec má nedostatok kvalitnej pitnej vody.

Obec má vypracovanú projektovú dokumentáciu na výstavbu vodovodu. Projektová dokumentácia výstavby vodovodu navrhuje obecný vodovod napojiť na skupinový vodovod VVS úsek Medzianky – Svidník, ktorý je vo výstavbe.

Špecifická potreba vody je určená podľa Vyhlášky MŽP SR č. 684 zo 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií, kde pre vybavenosť bytov s lokálnym ohrevom teplej vody a vaňovým kúpeľom sa uvažuje s potrebou $135 \text{ l.os}^{-1}.\text{d}^{-1}$. Pre občiansku a technickú vybavenosť obce počítame s potrebou $15 \text{ l.os}^{-1}.\text{d}^{-1}$.

Počet obyvateľov: súčasnosť 550 obyv.

Spotrebisko	Počet obyvateľov	Špecifická potreba vody	Priemerná potreba vody			Maximálny denná potreba vody			Maximálna hodinová potreba vody		
	M	go	Qp			Qm			Qh		
	osoby	l/os/d	m ³ /d	m ³ /hod	l/s	m ³ /d	m ³ /hod	l/s	m ³ /d	m ³ /hod	l/s
Kalnište	550	150	82,50	3,44	0,95	165,00	6,88	1,91	297,00	12,38	3,44

Pre zásobovanie pitnou vodou je potrebné zabezpečiť, na základe vypočítanej maximálnej výdatnosti **min. $1,91 \text{ l.s}^{-1}$** .

Akumulácia vody:

$$V_{\min} = Q_m \times 0,6 = 99,0 \text{ m}^3$$

Navrhuje sa akumuláciu vody vo vodojeme o objeme 150 m³.

Vzhľadom na kótu osadenia dna vodojemu 279,00 m n/m a rozsah jestvujúcej zástavby v rozmedzí 183,0 až 255,0 m n/m je potrebné spotrebisko rozdeliť na dve tlakové pásma tak, aby tlakové pomery boli v zmysle STN 75 54 01 min 0,25 MPa a max 0,60 MPa, výnimočné min 0,15 MPa a max 0,70 MPa.

Dimenzovanie vodovodných potrubí je v zmysle STN 75 54 01.

- výtlačné potrubie je navrhované na prietok:

- maximálny denný prietok Q_m

- zásobné potrubie a potrubia rozvodnej vodovodnej siete je navrhované na väčší z prietokov:

- maximálny hodinový prietok Q_h

- maximálny denný prietok Q_m + prietok pri požiari $Q_{pož}$

Trasy jednotlivých potrubí rozvodnej vodovodnej siete budú vo verejnom priestranstve, a to v okraji komunikácií a v zelených pásoch. Na výstavbu vodovodu sa použili sa rúry z HDPE profilu DN 150 mm , DN 100 mm.

Na potrubíach rozvodnej siete budú osadené požiarne hydranty a na odbočkách uzávery.

Priame napojenie spotrebiteľov na jednotlivé rozvody vodovodnej siete bude výlučne cez domové prípojky.

Meranie celkového odberu vody pre obec je vo vodojeme.

- *odvádzanie a čistenie odpadových vôd*

V obci prebieha výstavba kanalizácie. Obec má vybudovanú časť stokovej siete, ČS, a výtlačné potrubie do spoločnej ČOV Lužany pri Topli. V obci je navrhnutá gravitačná kanalizácia z rúr PVC DN 300 mm.

Množstvo splaškovej odpadovej vody je zhodné z množstvom potreby vody.

Priemerné denné množstvo $Q_p = 0,95$ l/s, maximálne denné množstvo $Q_m = 1,91$ l/s.

Odvedenie povrchových dažďových vôd z miestnych komunikácií a cesty III. triedy prebieha systémom dažďovej kanalizácie uloženej v chodníkoch a systémom rigolov vedených obojstranne, resp. jednostranne. Vyústenie dažďovej kanalizácie je do vodných tokov, resp. odvodňovacích priekop.

2.9.2. zásobovanie energiami

- *elektrická energia*

Rozvod elektrickej energie

Obec Kalnište je napojená na elektrickú energiu z VN-22kV prípojky z linky č.229, ktorá prechádza západnou časťou katastra obce. Z VN-22kV prípojky sú napojené trafostanice 22kV/400V TS-1 priamo v obci a dve trafostanice v priestoroch poľnohospodárskeho družstva TS-PD a TS PD1. Trafostanice sú stožiarové. Zo

stožiarovej trafostanice sú napojené vzdušné NN vedenia, ktoré prechádzajú celou obcou. Rodinné domy a ostatné objekty v obci sú napojené na elektrickú energiu prevažne vzdušnými NN prípojkami. Vzhľadom na výhľadové rozšírenie obce je potrebné v obci rekonštruovať jestvujúcu trafostanicu TS-1 a vybudovať novú trafostanicu s VN-22kV prípojkou. Jestvujúce NN vedenie je potrebné upraviť tak, aby vyhovovalo rastúcim požiadavkám na odber elektrickej energie.

Verejné osvetlenie

V obci Kalnište je verejné osvetlenie na stĺpoch NN siete, so vzdušným rozvodom. Verejné osvetlenie je ovládané z rozvádzačov verejného osvetlenia s meraním spotreby elektrickej energie. Jestvujúce verejné osvetlenie je potrebné rekonštruovať vzhľadom na bezpečnosť a rozvoj obce.

- plyn

Obec Kalnište je zásobovaná stredotlakovým plynovodom /STL/ s PN do 300 kPa. Jestvujúce rozvody STL plynovodu sú vyhotovené z plastových rúr SDR a sú vedené v krajnici miestnych komunikácií. Dĺžka STL rozvodov po obci je cca 3237 m.

Celková potreba plynu pre obec:

Hodinová potreba :

- rodinné domy $127 \times 4 \text{ m}^3 \cdot \text{hod}^{-1}$ = $508,0 \text{ m}^3 \cdot \text{hod}^{-1}$
- ostatné objekty /Obec. úrad, Pohostinstvo, škola a pod./ = $50,0 \text{ m}^3 \cdot \text{hod}^{-1}$

2.9.3. napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete

Telekomunikačné rozvody

Obec Kalnište je napojené na verejnú telekomunikačnú sieť (VTS) vzdušným telefónnym vedením. V obci je vzdušný telefónny rozvod na drevených stĺpoch, z ktorého sú napojené rodinné domy a ostatné objekty na VTS. Vzhľadom na rastúce požiadavky na kvalitu prenosu VTS je potrebné rekonštruovať telefónny rozvod v obci. Vzdušné telefónne vedenie je na samostatných drevených stĺpoch.

Miestny rozhlas

Miestny rozhlas obce Kalnište je na samostatných oceľových stožiaroch resp. na stožiaroch NN siete so vzdušným rozvodom a reproduktormi.

2.13. Prieskumy a rozboru stavu životného prostredia a ochrany prírody a krajiny

2.13.1 rozbor súčasného stavu zložiek životného prostredia

- voda

Pozdĺž prieťahu povodia rieky Topľa nie sú významnejší znečisťovatelia vôd. Tými najzávažnejšími je mesto Bardejov – nedostatočné čistenie odpadových vôd z mestskej ČOV a priemyselné prevádzky. V priebehu svojej trasy sa kvalita znečistenia zlepšuje.

V Kalništi však problémom zostáva chýbajúca verejná kanalizácia a čistiareň jej odpadových vôd. Splaškové vody z domácností sú vo väčšine prípadov vyústené do

nevyhovujúcich a kapacitne nepostačujúcich žúmp a septikov, resp. do cestných priekop a povrchových vôd. Z plošných zdrojov znečistenia je to najmä ovčín.

- *pôda*

V okolí obce nie sú prevádzky ktoré by mohli kontaminovať okolité pôdy.

- *ovzdušie*

Najväčším problémom je tu lokálne vykurovanie domácnosti tuhým palivom aj napriek tomu, že obec už má zrealizované plynofikačné rozvody . Ani v širšom okolí od obce sa nenachádzajú významnejší znečisťovatelia vzduchu.

2.13.2 rozbor faktorov negatívne ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia

Z hľadiska negatívnych faktorov ovplyvňujúcich kvalitu životné prostredie v obci sa javí blízkosť mesta Giraltovce a cestného ťahu I/73 v smere Prešov – hranica PR. Výrazne zasiahne aj rýchlostná komunikácia R4. Poľnohospodárska výroba extenzívneho charakteru už dlhodobo ovplyvňuje eróziu a vodohospodársky potenciál.

Tieto problém sa dajú odstrániť len veľmi ťažko. Musia sa tu nasadiť dostupne intenzifikačné faktory na elimináciu negatívnych prejavov - ako je výsadba líniovej izolačnej zelene a pod.

2.13.3 rozbor faktorov pozitívne ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia

Najpriaznivejším faktorom z ekologického hľadiska sa tu javí nadregionálny biokoridor rieky Tople a jej prítokov. Tento vzácny faktor je potrebné chrániť a investičnú výstavbu usmerňovať, tak aby v budúcnosti nedochádzalo k jeho zužovaniu a necitlivým úpravám jeho toku. Dalším pozitívnym faktorom je bohaté zastúpenie lesného ekosystému

2.13.4 Odpady

Podľa Programu odpadového hospodárstva sa zberom TKO a separovaným zberom na území obce zaoberá a zber realizuje Mestský podnik služieb Giraltovce. Odpad je vyvážený na riadenú skládku TKO v Petrovcich, okres Vranov nad Topľou, ročne cca 34 ton. Obec potrebuje vystavať kompostovisko pre likvidáciu biologicko-rozložiteľného odpadu.

2.13.5 Ochranné pásma

Z vodohospodárskeho hľadiska katastrálne územie obce Kalnište sa nachádza v povodí vodného toku Topľa č. 4-30-09-102. Časť katastrálneho územia sa nachádza v ochrannom pásme PHO 2° vodného zdroja „Giraltovce“.

2.13.6 Ochrana prírody a krajiny

V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chránené územia podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Pre riešené územie platí 1. stupeň územnej ochrany podľa zákona OPaK. Z území siete NATURA 2000, sa v uvedenom území nachádza navrhovaný SKUEV 0757

Topľa (tzv. B-etapa). Uvedené navrhované územie európskeho významu sa nachádza v úseku rieky Topľa, medzi Bardejovom a Giraltovcami. Predmetom ochrany je komplex biotopov jaseňovo – jelšových podhorských lesov, vysokobylinných spoločenstiev vlhkých lúk, brehových porastov a drevinnej vegetácie.

V katastrálnom území sa tiež nachádza trávinnobylinný biotop národného významu – Lk3 - mezofilné pasienky a spásané lúky, trávinnobylinný biotop európskeho významu – Lk1 - nížinné a podhorské kosné lúky (6510) a lesný biotop európskeho významu – Ls5.1 - bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9163).

2.14. Prieskumy a rozborov záujmov obrany štátu

Z hľadiska záujmov obrany je nutné rešpektovať a nezasahovať do vojenského objektu (v blízkosti Chudákovho vrchu), od ktorého vedú až do stredu obce podzemné vedenia.

2.15. Krajinno – ekologický plán

pozitívne faktory

Sú územia hodnotné z hľadiska prírodného, krajinotvorného (tzv. územia kategórie „C“), premietajú sa ako biocentrá, interakčné prvky, ale najmä biokoridory. O kvalite územia svedčia aj genofondovo významné plochy. Kataster leží v II. ochrannom pásme vodného zdroja.

Územie kategórie „C“ – Topľa III. – územie predstavuje rozsiahle alúvium silne meandrujúceho toku v miestami rozšírenom štrkovitom riečišti. Bohatý súvislý brehový pás sa pomiestne rozširuje do väčších porastových skupín.

negatívne faktory

Faktormi znižujúcimi ekologickú stabilitu sú hlavne negatívne dopady – stresové faktory, či bariérové prvky, ktorých účinok sa zväčšuje ich kumuláciou a veľkosťou plochy pôsobenia.

V priestore mesta Giraltove a okolí, do ktorého spadá aj Kalnište, sa prejavuje kumulácia negatívnych prvkov, či už bariérové prvky (obytné územie) i stresových prvkov (znečistenie vôd, zdroje hluku). V okolí Giraltovec chýbajú väčšie plochy ekologicky stabilizačných prvkov, výrazne sa prejavuje bariérový efekt veľkoplošne obhospodarovanej ornej pôdy s malým zastúpením krajinnej zelene a s negatívnymi sprievodnými javmi (erózia pôdy). Bariérový vplyv je zvýraznený pôsobením líniových bariér (štátna cesta III. triedy, prenosové trasy vedenia VN).

ekologická stabilita územia

Kataster Kalnište má koeficient ekologickej stability 3,14 - územie s prevahou prírodných prvkov.

prvky ÚSES

Nadregionálny biokoridor Topľa

Brehové porasty Tople a príslušné časti sútokov a prítokov Tople so zastúpením v južnej časti okresu vrbovo-topoľovými spoločenstvami na prítokoch s prevahou jelše. Na alúviách na viacerých lokalitách so spoločenstvami s myrikou. Do podrastu

penikajú aj druhy z okolitých spoločenstiev. V rámci ochrany je potrebné zachovať súčasný charakter územia, zákaz výrubu brehových porastov, zachovanie druhového zloženia, revitalizovať vyťažené úseky rieky Tople, zákaz regulácie nadregionálneho biokoridoru Topľa – zachovanie vhodných podmienok pre mnohé vzácne živočíšne aj rastlinné druhy, napr. vydra. Zákaz narušovania štrkopieskových brehov, na základe dôkladnejšieho prieskumu vytypovať územia znečisťovania územia komunálnym a iným odpadom, zákaz vypaľovania trávnatých porastov.

návrhy

Na zvýšenie ekologickej stability je potrebné vytvoriť vhodné podmienky pre ochranu genofondu v prírodnom prostredí diverzifikáciou stabilizačných krajinných prvkov a zároveň rešpektovať primerané hospodárske aktivity. Realizovať na tých plochách, ktoré sú výrazne postihnuté negatívnymi javmi. Ide prevažne o plochy so sklonom svahov nevhodným pre intenzívne využívanie (orná pôda). Tieto plochy sa navrhujú využívať ako trvalo trávnaté porasty. Pri extrémnych sklonoch sa navrhuje zalesnenie vhodnou druhovou skladbou z pôvodných drevín.

Realizovať program ochranných protieróznych pásov predovšetkým na ornej pôde, ktoré by zabránili jednak splachom vrchnej vrstvy pôdy v období intenzívnej zrážkovej činnosti (ekostabilizačné opatrenia v poľnohospodárskej krajine) na pôdach so sklonom nad 5 %. Protierózne pásy okrem svojho funkčného poslania na poľnohospodárskom pôdnom fonde vytvoria podmienky pre ekologizáciu poľnohospodárskej krajiny a zároveň podporia priestorovú biodiverzitu.

Pri realizácii akýchkoľvek investícií v blízkosti tokov sa navrhuje rešpektovať krajinnno-ekologickú významnosť tokov a sprievodných ekosystémov v bezprostrednom okolí tokov. Zvýšiť minimálne stavy tokov, renaturalizácia technicky narovnávaných tokov a zahrnutie všetkých tokov ako biokoridorov na lokálnej úrovni.

3. ZÁVERY

3.1. Súhrnné zhodnotenie prieskumov a rozborov

- *širšie vzťahy*

V regionálnom meradle má obec možnosť zapojiť sa do giraltovského ťažiska osídlenia. Umiestnenie obce a nastupujúce trendy bývania na perifériách miest vytvárajú predpoklad pre rozvoj bývania obyvateľov pracujúcich v okolitých mestách – Giraltovce, Svidník, Stropkov, Bardejov a Prešov. Obec má charakter poľnohospodárskej obce sa stále viac prevažujúcou funkciou bývania.

Aby smery rozvoja doplnili iné aktivity je potrebné vychádzať zo zachovania prírodného prostredia, zo zachovania regionálnej kultúrnej identity, zo štandardizovania úrovne technickej infraštruktúry a dopravy. Toto by mohla naplniť mikroregionálna spolupráca s obcami Lužany pri Topli, Brezov, Kračúnovce, Lúčka Kuková a mestom Giraltovce na báze poľnohospodárstva, občianskej vybavenosti a cestovného ruchu.

Plánovaná výstavba rýchlostnej komunikácie R4 vytvorí rýchle a ľahké napojenie na diaľničnú sieť Slovenskej republiky, zároveň aj zvýši dostupnosť iných spôsobov dopravy (letecká, vlaková).

Nezanedbateľná je aj poloha obce v blízkosti rekreačnej oblasti Domaša a rekreačnoturisticky orientovaných obcí, v smere na Svidník a hranicu s Poľskou republikou s napojením na hraničný priechod s PR.

- *krajinno-ekologický potenciál záujmového územia*

Významným krajinným prvkom je rieka Topľa pretekajúca regiónom. A to aj svojou ekologickou hodnotou. Dôležitá je dosadba pobrežnej zelene. Vo svahových polohách je nutné likvidovať náznaky erózie zahusťovaním lesných a krovinatých porastov. Čo sa týka riečok stekajúcich z okolitých svahov, treba podporiť ich funkciu ako biokoridorov. Riešiť treba aj ochranu pred záplavovými vodami. Doplnenie technickej infraštruktúry zabráni výraznejšiemu znečisťovaniu Tople.

- *kultúrno-historický potenciál záujmového územia*

Historický potenciál obce je veľmi veľký. Súvisí to nielen z rodinou Kalnássy ale aj so zachovaním historických pamiatok. Bývalý cintorín rodiny Kalnássy so zvonickou a náhrobným kameňom (v štádiu reštaurácie), by mohol doplniť kaštieľ, hoci na jeho rekonštrukciu sú potrebné značné finančné prostriedky.

Z hľadiska ochrany kultúrneho dedičstva je potrebné okrem kultúrnych pamiatok zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu nehnuteľných pamiatok vytipovať a spracovať vlastný Zoznam pamätihodnosti obce.

- *sídelný potenciál*

Neustále zmeny v sociálno-ekonomickej oblasti a likvidácia priemyslu v okolitých mestách znamenali návrat ľudí na vidiek. Tento trend už ustal. Kalnište svojou polohou, vytvára podmienky pre lacnejší život a stálu dostupnosť, v príjemnom prírodnom prostredí. Z rozvojom ekonomiky a cestovného ruchu v celom regióne,

môže obec zaznamenať rozkvet. To dáva predpoklad ďalšieho rastu počtu obyvateľov.

Výhľad rastu počtu obyvateľov je nasledovný:

o b e c	2015	2020	2025	2030	2035
KALNIŠTE	560	580	600	620	650

Bytový fond je presne špecifikovaný v počtoch, bonite a v štandarde bývania. Bonita vyhovujúca dáva priestor na stavebné úpravy jestvujúceho fondu a jeho rozšírenie aj v počte jednotiek. Územie poskytuje priestor na ďalšiu výstavbu rodinných domov. Najperspektívnejšou sa javí zástavba nevyužitých plôch medzi už existujúcimi domami, nová výstavba je perspektívna okolo vedľajších kompozičných ôs a v okrajových polohách doplnením zástavby. Potrebné je aj využiť neobývané domy.

V poľnohospodárstve treba počítať s možnosťou vzniku malých fariem a vymedziť im priestor pre rozvoj. Ruku v ruku s ním by mal ísť aj cestovný ruch, zameraním sa na agroturistiku a vidiecku turistiku v spolupráci už spomínaného mikroregiónu okolitých obcí. Tento druh cestovného ruchu prináša oživenie kultúrnych tradícií a remesiel, vznik malých remeselných prevádzok.

Zameranie obce na cestovný ruch nebude nikdy stačiť na zamestnanie ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Podobne to bude aj s poľnohospodárstvom. V kombinácii s dochádzkou za prácou do Gíraltoviec, Stropkova, Svidníka a iných miest to však plne postačuje a poskytuje aj rezervy.

V občianskej vybavenosti je Kalnište na stupni základného vybavenia. Časovou vzdialenosťou do mesta Gíraltovce sú dostupne všetky potrebné služby pre obyvateľstvo. Perspektívne však treba rátať s možnosťou ich rastu. Poloha občianskych budov je rozhádzaná vzhľadom na charakter zástavby obce. Mali by plniť úlohu kultúrneho a spoločenského srdca obce. Preto je nevyhnutné prehodnotiť prepojenie a úpravy verejných priestranstiev okolo týchto objektov. Potrebné sú aj parkovacie plochy pri týchto objektoch.

Riešenie nepriaznivého stavu v likvidácii odpadových vôd je potrebné riešiť dostavbou verejnej kanalizácie s čistiarňou odpadových vôd. Obec potrebuje aj obecný vodovod.

3.2. Identifikácia problémov na riešenie

- špecifikácia parciel na výstavbu rodinných domov
  - a. Zástavbou voľných prelúk
  - b. Sústredenou zástavbou na vedľajších kompozičných osiach
  - c. Využitie pozemkovo a ižnierskými sieťami ľahko prístupných parciel pre novú výstavbu
- špecifikácia parciel na výstavbu podnikateľských a poľnohospodárskych prevádzok
  - a. Ponuka parciel pre malé domáce poľnohospodárske farmy
  - b. Pri poľnohospodárskych prevádzkach v južnej časti obce ponúknuť ďalšie plochy pre rozvoj podnikateľských aktivít so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a lesohospodárskych produktov
- možnosti výstavby nových objektov občianskej vybavenosti a pre rozvoj

cestovného ruchu

- a. Využívanie a intenzívnejšie využívanie súčasných kapacít v objektoch kultúrneho domu, bývalého obecného úradu
  - b. Úpravy verejných priestranstiev pri budovách občianskej vybavenosti
  - c. Obnovenie historických pamiatok obce
  - d. Rozvoj foriem agroturizmu a vidieckeho turizmu
- Rekonštrukcia a šírková úprava všetkých cestných komunikácií obce
    - a. Dostavba a rekonštrukcia prístupových a obslužných miestnych komunikácií
    - b. Vzájomne dopravne prepojiť (zokruhovať) miestne komunikácie – hlavne vedľajšie kompozičné osi, zástavba na východnej strane obce
    - c. V rámci zastávok autobusovej dopravy riešiť bezpečnosť občanov – nástupné ostrovčeky
    - d. Rekonštrukcia a dostavba peších komunikácií
    - e. Výstavba parkovacích plôch pri zariadeniach občianskej vybavenosti
  - dostavba kanalizácie a MČOV
  - výstavba verejného obecného vodovodu
  - úprava telefónneho rozvodu obce
  - rekonštrukcia verejného osvetlenia
  - rekonštrukcia a úprava transformačných staníc a elektrických rozvodov NN
  - výstavba ochranného systému obce proti prítalovým vodám - protipovodňovú ochranu z východnej strany obce
  - dosadba pobrežnej zelene, ochrannej verejnej a líniovej zelene
  - udržiavať nadregionálny biokoridor rieky Tople tečúcej z východnej strany popri obci.